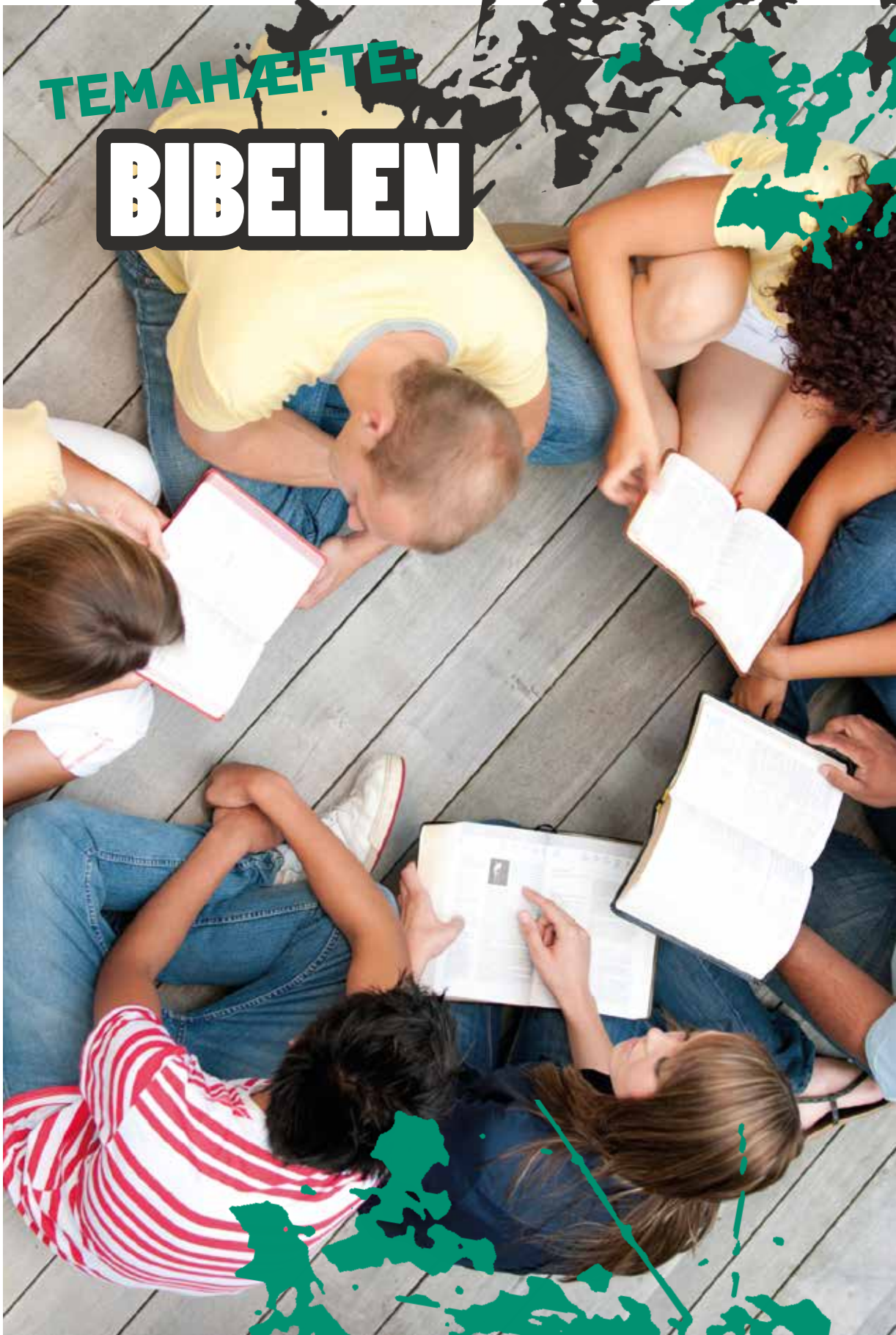


UNGADVENTIST

TEMAHÆFTE:

BIBELEN



Lad Bibelen være Bibelen



N.T. Wright er den tidligere biskop fra Durham i den anglikanske kirke i England og er en af de ledende bibelske teologer i verden. Han er nu leder af "New Testament and Early Christianity" ved "the School of Divinity at the University of St. Andrews."

Jeg har argumenteret for, at begrebet "skriftens autoritet" er en anden måde at tale om Guds autoritet, der på en eller anden måde udøves igennem skriften – at skriften skal have lov til at være sin egen i udøvelsen af dens autoritet, og ikke blive ændret til noget andet, som måske passer bedre ind i det kirken eller verden måtte mene, dens "autoritet" skal komme til udtryk – og at det derfor er betydningen af "autoritet" i sig selv og ikke autoriteten i skriften, som er den ubekendte i ligningen. Når denne ubekendte opdages, udfordrer det kernen i de forskellige forestillinger om og brugen af denne autoritet, der er udbredt i verden og desværre også i kirken. Jeg har mindre systematisk foreslået måder, hvorpå dette kan udføres i praksis. Alt dette er ment som en bøn til kirken om at lade Bibelen være Bibelen, og på den måde lade Gud være Gud, og dermed gøre det muligt for Guds folk at være Guds folk – være hans særlige folk, der leve under hans autoritet og bringer hans lys til hans verden. Bibelen er ikke målet i sig selv. Den er der for ved dens rette brug, at skaberen må blive ophøjet og skabningen helet. Det er vores opgave at være de mennesker, igennem hvem denne ekstraordinære vision bliver en realitet. Vi er blevet betroet et privilegie der er for stort til en overfladisk eller tilfældig behandling og for væsentlig til fortsat bare at være et spørgsmål i en diskussion.

Så hvad er det jeg siger? Det jeg siger er, at vi ikke må reducere skriften ved at bringe verdens modeller af autoritet ind i den. Vi må lade skriften være sin egen, og det er en svær opgave. Skriften indeholder mange ting, som jeg ikke ved, og som du ikke ved. Mange ting, som vi venter på at opdage. Passager, som ligger i dvale og venter på, at vi graver dem frem – at vi vækker dem. Vi må derefter sikre os, at kirken bevæbnet på denne måde udfordrer verdens billede af autoritet. Sådan skal vi beslutte, både i fælleskab og individuelt, at blive bogens folk i ordets egentlige betydning. Ikke bogens folk i en islamisk forståelse, hvor bogen bare slår ned og knuser mennesker. Hvor man siger det er Allahs vilje, og jeg forstår det ikke, og jeg kan ikke gøre noget ved det. Men bogens folk i den kristne forståelse, mennesker, der bliver genskabt, døbt og omdannet af Ånden igennem skriften. Det forekommer mig, at den evangeliske tradition ofte er blevet trællebundet af en slags floskelpræget brug af skriften, mens man faktisk debatterer, hvor mange engle, der kan danse på et knappenålshoved (ikke bogstavelig talt, men der er tilsvarende diskussioner i vores tradition). I stedet foreslår jeg, at det er vores opgave at gribe dette privilegie med begge hænder og bruge det til at lovprise Gud og befri verden.

N.T. Wright, *Hvordan kan Bibelen være autoritativ?* (The Laing Lecture 1989 and the Griffith Thomas Lecture 1989. Oprindeligt trykt i Vox Evangelica, 1991, 21, 7-32, Afsnit: Konklusion.



Find ham på facebook
Søg på N-T-Wright

UNG HUMORIST



CODE BIBELSKE HUSKEREGLER FRA 3. MOSEBOG

"De trælle og trælkvinder, du vil have, kan I købe af folkene omkring jer." - 3 Mos 25,44

"...du må ikke tilså din mark med to slags korn..." - 3 Mos 19,19

"...og du må ikke bære tøj, der er vævet af to slags garn." - 3 Mos 19,19

"I må ikke klippe håret kort, og du må ikke studse skægget." - 3 Mos 19,27



Har du også problemer med at definere π nøjagtigt?

"Så støbte han Havet, ti alen fra kant til kant, cirkelrundt; det var fem alen højt, og det målte tredive alen i omkreds." - 1. Kong 7, 23



$$\begin{aligned} \text{Omkreds} &= \text{Diameter} \times \pi \\ 30 \text{ alen} &= 10 \text{ alen} \times \pi \\ \pi &= \underline{3} \end{aligned}$$



*Fra den uofficielle menighedshåndbog



Bibelsyn

VERDENSBILLEDE -> BIBELSYN -> BIBELBRUG

De fleste vil være enige i, at Bibelen er en vigtig bog – alene på grund af den betydning og indflydelse bogen har haft og stadig har. Men der er ikke enighed om, hvad det er for en bog, og slet ikke hvordan den skal forstås. Det afhænger nemlig af, hvilket bibelsyn man har. Bibelsynet har indflydelse på, hvordan man bruger og forstår Bibelen. Bibelsynet er igen afgjort af, hvilken grundlæggende forståelse man har af verden – altså ens verdensbillede.

I vore dage og i vores kultur dominerer et naturalistisk verdensbillede, hvor alting kan forklares, måles og vejes. Der er ikke plads til overnaturlige fænomener som mirakler og forudsigelser. Sådan et verdensbillede efterlader ikke meget plads til en tro på Gud. Det betyder, at man vil forstå Bibelen ud fra dette verdensbillede.

UDGANGSPUNKT

Hvis man er et troende menneske, kan man have et verdensbillede, hvor der er en Gud, der er i stand til at åbenbare sig for mennesker, og hvor der er plads til både overnaturlige hændelser og forudsigelser af begivenheder. Derfor kan man som kristen tale om Bibelen som Guds ord. Men selv med dette udgangspunkt er der flere muligheder for, hvad det så indebærer. I hvilken forstand er Bibelen Guds ord? Hvordan har Gud åbenbaret sig og talt i Bibelens ord? Og hvordan skal vi forstå, hvad det er han siger? Her er det enkleste, at tage Bibelen som den er, og som det den selv giver sig ud for at være. Man taler om Bibelens eget selvvidnesbyrd.

JESUS

Allerede på Jesu tid, var der uenighed om bibelsynet. I en diskussion med saddukæerne sagde Jesus til dem: "I er på vildspor, for I kender hverken Skrifterne eller Guds magt" (Matt 22,29). Jesus prikker her til både deres bibelsyn og deres verdensbillede. De var nemlig så konservative, at de kun anså Mosebøgerne for inspirerede, og dermed forkastede resten af Det Gamle Testamente. Desuden troede de hverken på engle eller en opstandelse fra de døde – og dermed mindede deres

verdensbillede på nogle områder om det, der er udbredt i dag, hvor der ikke er plads til ret meget mellem himmel og jord. Så var Jesus trods alt mere enig med farisæerne i deres bibelsyn, men han kritiserede dem for deres bibelbrug og sagde at de satte Guds ord ud af kraft for deres overleverings skyld (Matt 15,6). Når de fortolkede Bibelen, så var de præget af den tradition, der var opstået, for hvordan teksten skulle udlægges. Jesus fortolkede derimod skriften dels i lyset af "begyndelsen" (Matt 19,3-12) – altså, hvordan skaberen oprindeligt havde tænkt sig alting skulle være – og dels i lyset af, at Guds rige var kommet nær, og at han med sit komme var opfyldelsen af skriften. (Matt 5,17; 11,12-13; 26,54; Luk 16,16; Joh 1,12; 5,39)

OLDKIRKEN

I oldkirken opstod der hurtigt to konkurrerende bibelsyn. Det ene bibelsyn udviklede sig i Alexandria i Egypten og kaldes ofte den allegoriske metode. Her mener man, at Bibelen har flere lag, og at enhver bibeltekst kan forstås på flere planer, så der altså ud over den umiddelbare læsning kan findes skjulte og symbolske betydninger. Det andet bibelsyn udviklede sig i Antiokia i Syrien og var mere præget af en bogstavelig og historisk læsning af skriften. Det blev den allegoriske metode, der efterhånden vandt mest indpas i kirken op igennem middelalderen helt frem til reformationen, hvor reformatorerne brød med denne metode, hvor man kunne ende med at læse alt for mange ting ind i teksten. Reformatorerne lagde mere vægt på, hvad man kunne læse ud af teksten, og mente, at Bibelen kunne tale for sig selv, og at den kun skulle læses i overført betydning, hvis teksten selv lagde op til det. Desuden reagerede reformatorerne, og særligt Martin Luther, mod den autoritet kirkens tradition havde fået. Hans bibelsyn var præget af princippet sola scriptura (Bibelen alene) og princippet om, at Bibelen er sin egen fortolker.

DE SIDSTE 250 ÅR

I 1700-tallet gennemgik den vestlige kultur en kæmpe omvæltning i det vi kalder oplysningstiden. Det resulterede i et verdensbillede, som lagde vægt på at se rationelt på alting – også på Bibelen. Det førte til at man i 1800-tallet begyndte at læse Bibelen med kritiske øjne. Denne udvikling kulminerede med det vi kalder bibelkritikken eller den historisk-kritiske metode – hvilket har været det dominerende bibelsyn på universiteterne lige siden. Her læser man teksten med en stor

skepsis og forsøger at rekonstruere historien bagved teksten. Her er man præget af det naturalistiske verdensbillede. Dette indebærer, at hvis der er tale om en forudsigelse, der går i opfyldelse, så må teksten dateres efter begivenheden, og hvis der er tale om mirakler eller overnaturlige fænomener, så har de ikke fundet sted – man prøver så i stedet at finde ud af, hvorfor forfatteren har skrevet om dem. Det gode ved den historisk-kritiske metode er, at man spørger sig selv, hvad forfatteren af et skrift har haft til hensigt med at skrive det, men det har alt for ofte enten ingen vegne ført hen eller også har man brugt så meget gætværk, at denne metode, der ellers giver indtryk af at være meget videnskabelig, i virkeligheden bliver utroværdig. Det er desuden utilfredsstillende for en troende på forhånd at afveje muligheden for, at noget overnaturligt kan ske.

Som en modreaktion mod bibelkritikken opstod i USA en bevægelse af kristne, der fik tilnavnet fundamentalister. Det er siden blevet en meget belastet betegnelse, der forbindes med yderligtgående religiøse mennesker, men den kristne fundamentalisme, der blev meget udbredt i begyndelsen af 1900-tallet handlede grundlæggende om bibelsyn. Man havde brug for at markere, at man troede, at de vigtigste af de overnaturlige begivenheder i Bibelen faktisk havde fundet sted. Man lagde meget vægt på Bibelens ufejlbarlighed.

BESLUTNING?!

Hvor skulle en kristen bevægelse som adventisterne placere sig i dette landskab? Sammen med de liberale bibelkritikere eller sammen med de troende fundamentalister? Som troende mennesker var det ikke oplagt at fornægte centrale ting som troen på skabelsen, syndfloden, jomfrufødslen, Jesu stedfortrædende død, opstandelse og fysiske genkomst. Men at Bibelen i ét og alt var ufejlbarlig – det havde adventisterne ikke ment hidtil. Fra 1920 var adventismen under stærk påvirkning af fundamentalismen i sit bibelsyn. Dette ændrede sig fra omkring 1950 blandt andet i forbindelse med udgivelsen af adventisternes store bibelkommentar.

”HEREFTER HAR SYNSPUNKTET VÆRET, AT BIBELENS UFEJLBARLIGHED KNYTTEDE SIG TIL ÅBENBARINGEN AF GUDS VILJE – IKKE AT BIBELN ER UFEJLBARLIG I ALLE HENSEENDER.”

UDVIKLING

Før 1920 havde det dominerende bibelsyn i adventismen været, at man gik ind for tankeinspiration snarere end verbalinspiration. Helligånden havde altså åbenbaret sig for personer, der så skrev ned, hvad de havde fået fra Gud. På den måde havde det disse mennesker skrevet både et menneskeligt og et

guddommeligt præg – disse menneskers ytringer blev Guds ord. Desuden var de første adventister meget optaget af, at der var en rød tråd i Bibelen – et tema, der bandt det hele sammen og som de enkelte tekster skal ses i lyset af. Den røde tråd var for adventisterne temaat om den store strid mellem Gud og Satan. Endeligt opererede man med begrebet den nærværende sandhed – hvilket indebar, at der til forskellige tider var sandheder, der var særligt aktuelle. Konsekvensen af dette er at man ser Guds tale til mennesker som noget, der udvikler sig. Gud åbenbarer sandhed for sit folk efterhånden som de får brug for det eller er klar til det. Dette har indflydelse på bibelsynet, nemlig sådan at Gud sender nyt lys og at ting man ikke før forstod, kan man komme til at forstå. Det kan eksempelvis betyde, at Esajas får åbenbaret noget som Noa måske ikke forstod. Det kan også påvirke os som læsere af Bibelen, så man f.eks. i de sidste tider forstår bibelske sandheder, som man ikke forstod i middelalderen. Sandheden åbenbares og forstås stykkevis.

Selv om det historisk-kritiske bibelsyn stadig er det mest fremherskende på teologiske fakulteter, så er andre tilgange til Bibelen også vokset frem. En af dem er at læse Bibelen som litteratur. Her tager man teksten som den er uden at interessere sig for om det, der står, er historisk pålideligt eller ej. Fordelen ved denne tilgang er, at man faktisk forsøger at forstå teksten, frem for at pille den fra hinanden. Svagheden er, at man ikke tager særligt meget hensyn til den historiske kontekst eller anerkender bogen som inspireret.

Konservative kristne som f.eks. adventisterne har ofte kaldt deres bibelsyn for historisk-grammatisk for at understrege, at teksterne skal læses i deres historiske kontekst uden alle de kritiske tilgange som man finder i den historisk-kritiske metode. Den historisk-grammatiske metode udspringer af reformatorenes tilgang til Bibelen.

KONKLUSION

Alle disse bibelsyn og metoder er egentlig menneskelige konstruktioner, men det har stor indflydelse på, hvilket resultat man når frem til, når man læser Bibelen. Rigtig mange af de diskussioner, der er mellem kristne, skyldes forskellige nuancer i bibelsynet. Måske er det bedste man kan gøre, at tage Bibelen som den er. Den giver selv udtryk for at være en bog inspireret af Gud – det er tydeligt at dens ærinde er en overordnet fortælling, der udfolder sig stykkevis i form af selvstændige skrifter med mange forskellige forfattere, der udtrykte sig med hver deres stil og genre. Den er tydeligvis ikke optaget af at være ufejlbarlig i alle henseender, men hævder at have autoritet som en åbenbaring af Guds vilje og Guds frelsesplan. Det er mere en bog med en række fortællinger om menneskers succeser og fiaskoer i at følge Guds vej end det er en facitliste.

Det bedste vi kan gøre, når vi læser Bibelen, er at bede Helligånden, der talte til dem, der skrev bogen, om også at tale til os.



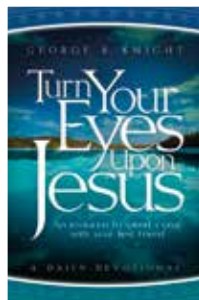
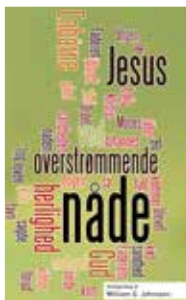
Hvordan læser jeg Bibelen, når jeg ikke er præst?

I Bibelen har Guds Ånd givet os fortællingen om Gud, om hvem han er, og hans forhold til mennesker, hans skabninger. Vores primære fokus når vi tager Bibelen op for at læse i den, er at lære Gud at kende for at have et meningsfyldt forhold til ham. Troen, tilliden til Gud og vores ønske om at have et forhold til Gud stammer alt sammen fra at have hørt Guds gode nyheder, Guds ord. (Romerbrevet 10,17)

Hver gang vi tager Bibelen op, er det vigtigt at holde dét i fokus. Vi reflekterer over Guds ord, for at lære ham bedre at kende.

LÆSNING TIL OPBYGGELSE - ANDAGTSLÆSNING

Læsning til opbyggelse, eller andagtslæsning, er nok det de fleste af os udøver det meste af tiden. Her mediterer vi over nogle vers, eller et afsnit i Bibelen, hvor vi kommunikerer med Gud, og beder ham om at hans Ånd må tale til os til opbyggelse i dag. Der er også mange andagtsbøger som hjælper os i denne proces, eksempelvis disse to:



Sommetider, når vi læser Bibelen på denne måde, vil en lyst til at lære mere om Gud, til at gå mere i dybden, vokse i os. Ved andre lejligheder vil en tekst eller et ord forvirre os, når vi læser og et mere dybdegående bibelstudium vil være nødvendigt. Vi er også nødt til at læse Bibelen for at lære at studere den. Som en protestantisk kirke, tror vi ikke på at præsterne alene er "de åndelige", som overfører al viden til de alminde-

lige mennesker i kirken (1 Peter 2,9). I lyset af dette princip, er det et privilegium, at vi kan studere Bibelen selv. Når det så er sagt, så siger Det Nye Testamente, at der er forskellige nådegaver inden for kirken og at der er nogle, hvis gave er undervisning, nogle jeg kan lære fra – så jeg sidder ikke helt alene med alle mine spørgsmål og tanker, når jeg studerer Bibelen (Rom 12,6-8; Ef 4,11). Det vi lærer gennem et dybdegående studium af Gud, hvem Han er og hans forhold til os alle, vil give os viden, som vil inspirere vores gudsforhold og give os større forståelse i vores andagtslæsninger.

DYBDEGÅENDE BIBELSTUDIUM

OK, hvordan studerer vi så lige Bibelen? Hvordan studerer vi Bibelen på en god og sund måde, så vi opnår en bedre forståelse af hvem Gud er og hans plan for os og denne verden? Der er mange aspekter ved dybdegående bibelstudium, men lad os, som en begyndelse, se på nogle grundlæggende principper.

BEHOVET FOR FORTOLKNING

For det første er det vigtigt at vi indser, at vi tit, underbevidst, læser vores baggrund, oplevelser og kultur ind i Bibelen. Når vi fx læser om den tidlige kirke, forestiller vi os måske de troende sidde på kirkebænke og have den samme slags gudstjeneste med salmer og en prædiken, som vi er vant til. Når vi kommer til Bibelen med vores bagage, kan vi også være i fare for, fx at læse vores egen manglende selvværd, og andre misforståelser, som kan have påvirket vores liv, ind i den tekst vi læser, og derfor ikke få en forståelse af hvad Gud egentlig prøver at sige.

For det andet, er vi nødt til at tage højde for, at Bibelen er menneskelig og guddommelig på samme tid. Gud valgte at tale til os gennem ord fra historiske mennesker, gennem deres særlige omstændigheder og oplevelser. Det giver os både håb og en udfordring. Et håb, fordi Gud talte i en ægte, menneskelig historisk kontekst, så vi kan stole på at hans ord taler til os i vores eget liv, og en udfordring fordi han talte gennem mange forskellige mennesker i mange forskellige omstændigheder, i en periode over 1.500 år, som hver især udtrykte sig gennem deres eget ordforråd og kultur.

I lyset af vores egen kulturelle, psykologiske og religiøse bagage og på grund af Bibelens egen natur, er vi nødt til at læse Bibelen ved hjælp af nogle basale retningslinjer.

RETNINGSLINJER ¹

Når vi læser en tekst er vi nødt til at stille os selv nogle grundlæggende spørgsmål: Hvad sagde teksten til sine oprindelige tilhørere og hvorfor blev dette sagt til dem (kontekst)? Hvordan passer denne tekst ind i det store billede, den overordnede historie i Bibelen? Først efter vi har besvaret disse spørgsmål, kan vi spørge om, hvad teksten betyder for os her og nu (anvendelse).

1. Kontekst

- a. Historisk kontekst – at se på tiden og kulturen ved det sted teksten er skrevet (f.eks. hvor forfatteren skriver og hvorfor) samt også i hvilken situation teksten blev givet (f.eks. ved hvilken begivenhed og af hvilken grund den blev skrevet)

Meget af denne information bliver, i nogle Bibler, givet i en opsummerende introduktion til begyndelsen af hver bog. Hvis du vil have flere detaljer og mere forståelse, kan du bruge en bibelordbog.

- b. Litterær kontekst – at se på ordene i forhold til den sætning, afsnit eller kapitel de hører til. Hvad prøver forfatteren at sige? Hvorfor siger han eller hun det lige her? Hvad siger han eller hun i de efterfølgende vers og hvorfor?

2. Det store billede

Her ser vi på hvordan disse vers passer ind i det store billede, Bibelens overordnede fortælling. Er der nogle ord eller emner i denne tekst som er nævnt før eller efterfølgende i Bibelen? Hvordan har andre forfattere i Bibelen behandlet de samme ord/emner? Hvor blev disse ord/emner først nævnt i Bibelen? (Her får du måske brug for hjælp fra en bibelordbog). Kun på denne måde, vil du finde ud af hvordan det store bil-

lede hænger sammen, og få en sund forståelse af hvem Gud er og Guds plan for verden.

3. Anvendelse

Efter at have studeret konteksten og det store billede, teksten er en del af, har du et fundament at stå på, som gør dig i stand til at stille det sidste spørgsmål: hvad betyder denne tekst for os her og nu, for os, som lever meget senere i den store historie, fortalt i Bibelen (fra Skabelsen til den nye jord)? Du kan herefter søge at bruge de principper, du har fundet i teksten, på dit liv i dag.

YDERLIGERE TANKER

- I. Når man studerer kan det virkelig hjælpe at bruge forskellige oversættelser og endda oversættelser til andre sprog, hvis det er muligt. Dette giver en bredere forståelse af teksten.
- II. Dybdgående studier er ikke noget, der er overstået på 5 minutter eller noget man lærer at gøre til perfektion fra den ene dag til den anden. Bibelstudier tager tid, men det er værd at bruge den tid på at lære mere om hvem Gud virkelig er, hvad hans gode nyheder virkelig er for dig og at han længes efter at være sammen med dig.
- III. Der vil til tider være spørgsmål og tanker undervejs i dine studier, som du måske har lidt udfordringer med. Det er her, det er nødvendigt at læse noget af nogle, hvis nådegave er undervisning, og se hvad de måtte have at sige i bibelordbøger og bibelkommentarer. Bibelen kræver studier i en menneskealder, og derfor vil nogle teologiske spørgsmål ikke blive besvaret med det samme, så der er brug for udholdenhed.

1. Nogle af disse retningslinjer er taget fra bogen 'How to read the Bible for all its worth' af Gordon D Fee og Douglas Stuart, Scripture Union, 1993.



Praktisk eksempel på et dybdegående bibelstudium

Jeg vil her bruge de retningslinjer præ-senteret i min artikel tidligere i hæftet og forsøge at give et praktisk eksempel på et dybdegående bibelstudium.

Jeg har læst Johannes' Første Brev, kapitel 1 og er nået til vers 5: "Og dette er det budskab, som vi har hørt af ham og bringer videre til jer: Gud er lys, og der er intet mørke i ham." Dette vers taler til mig (måske fordi denne januar måned har lidt under manglende sollys!!) og jeg vil gerne foretage et dyberegående studie af dette vers.

HISTORISK KONTEKST

Ud fra introduktionen til 1 Joh i min Bibel, og ved at læse i en bibelordbog, kan jeg se at det er bredt accepteret at dette brev blev skrevet af apostlen Johannes, som også skrev det fjerde evangelium og Åbenbaringen. Det antages at han skrev dette brev omkring slutningen af det første århundrede, i Lilleasien (muligvis i Efesos i Tyrkiet). Johannes skrev dette brev i en tid hvor kirken stod overfor problemer med gnosticisme. Gnostikere troede at den fysiske verden og kroppen var af det onde og at Gud og de åndelige aspekter ved livet var noget særskilt og adskilt fra det fysiske. Jesus, Guds Søn, kunne derfor ikke være kommet til jorden i menneskelig form, lidt døden og genopstået rent fysisk. De troede også at frelse kom fra vores evne til at befri os selv fra den fysiske verden, og derfor også at de fysiske aspekter ved det kristne liv, såsom at elske sin næste, ikke var vigtige. I Johannes' Første Brev, advarer Johannes derfor de troende imod denne falske lære, og slår fast at Jesus, Guds Søn, også var fuldt ud menneskelig. Han opmuntrer de troende (der var begyndt at betvivle deres frelse pga. læren fra de åndeligt mere "avancerede" gnostikere) og forsikrer dem om deres frelse samt underviser dem i tre vigtige og sammenhængende temaer: at Jesus er Kristus, Guds Søn, at oprigtigt troende er lydige over for Kristi bud og at oprigtigt troende er kendetegnede ved gennemsigtig og praktisk kærlighed over for hinanden.

LITTERÆR KONTEKST

Hvad er Johannes' pointe? Hvorfor er det så vigtigt for Johannes at sige at det budskab, Jesu vidner skulle videregive, var at Gud er lys og at der i ham ikke findes noget mørke? I versene inden vers 5 erklærer Johannes eftertrykkeligt at han og

andre vidner fysisk så, mærkede og hørte Jesus Kristus, Guds Søn.¹

Johannes ønskede inderligt at de måtte modtage dette budskab, så de kunne få fællesskab med Gud, med hans søn Jesus Kristus og med hinanden, så deres lykke kunne blive fuldstændig.

I versene, der følger vers 5 og indtil slutningen af kapitlet, dykker han dybere ned i hvad lys og mørke betyder: lys kun er lys, hvis det følges af lysets handlinger. Derfor kan vi ikke bare sige at vi er i lyset, for så at vandre i mørket. At vandre i lyset fører til fællesskab med hinanden og med Gud (renset fra synd gennem Jesus, har vi fællesskab med Gud). At vandre i lyset betyder ikke, at vi ikke synder (det er snarere sådan at du vandrer i mørket, hvis du tror at du ikke synder), men det betyder at vi bekender vores synder og modtager renselse fra Ham som kan tilgive os.

HVAD ER JOHANNES' POINTE I VERS 5?

Det er vigtigt for Johannes at sige at det budskab Jesu vidner skulle videregive, var at Gud er lys og at der i ham intet mørke findes. Hvorfor? Fordi der måske er mennesker, som siger de kender sandheden, kender Gud og vandrer i lyset men ikke udfører lysets handlinger, handlinger der kommer af, virkelig at leve i fællesskab med Gud (fx kærlige handlinger, fællesskab med hinanden og at bekende deres synder). Siden de ikke viser lysets handlinger, er deres forståelse falsk og så bør man ikke lytte til dem. Gud, derimod, er kun lys. Der er intet falskt eller mørkt i ham, overhovedet, og det er denne sandhed om Gud, som Johannes og andre bevidnede i, og hørte fra, Jesus Kristus, den fysiske Guds Søn. Du kan stole på Gud i Jesus Kristus, han vil ikke lede dig på vildspor, der er intet falskt eller mørkt i ham.

DET STORE BILLEDE

Hvordan passer dette vers ind i det store hele, den overordnede historie i Bibelen? Hvor har vi hørt om Gud som lys, og at der i ham ikke findes noget mørke? Hvor hørte vi først om Gud som lys i Bibelen?

I 1. Mosebog 1, 3-4, kalder Gud lyset frem, før kan skabe solen (1, 14). Lysets komme ind i ødemarken, kaos og tomheden

1. Jeg foreslår at Johannes taler om Jesus i disse vers – v1 livets ord, som var fra begyndelsen, v2 det evige liv, som var hos Faderen og blev åbenbaret for os. Disse vers minder mig også om begyndelsen af Johannesevangeliet: I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud.

på jorden kan derfor "bindes uløseligt til Guds mægtige tilstedeværelse og aktivitet som den ultimative kilde til ... skabelse" ² (frit oversat). I det Gamle Testamente bliver Gud beskrevet som lys, fx i Sl 27,1 "Herren er mit lys og min frelse". Det nævnes at Gud giver lys og sandhed som skal lede os i Sl 43,3. Vi ser lys gennem Guds lys, Sl 36,10. Gud har magten over mørket, Job 12, 22.

Det Nye Testamente bygger videre på disse temaer, fx minder Joh 1, 5 læseren om Guds lys, hans handlinger i skabelsen og at mørket var ude af stand til at modstå eller modsætte sig det. Jesu komme som Messias er beskrevet som et lys, der kommer i mørket (Matt 4, 16; Luk 2, 32) for både israelitter og hedninger. Jesus siger om sig selv i Joh 8, 12 "Jeg er verdens lys. Den, der følger mig, skal aldrig vandre i mørket, men have livets lys". Siden Jesus er verdens lys, vil hans følgere også være lys og være lysets børn, ikke mørkets (Matt 5,14; Ef 5,8; 1 Thess 5, 5). Guds folk er kaldet ud af mørket, ind i Guds vidunderlige lys (1 Pet 2, 9). Mørket bliver, både af Johannes og Paulus, beskrevet som, fx den ondes rige og dets virke (Ef 6, 11-12; Rom 13, 12-13; 1 Joh 2, 9-11). Den nye jord beskrives som ikke havende brug for nogen sol, da Guds herlighed og Lammet er dets lys (Åb 21, 23).

Ved sin udtalelse om at Gud er lyset, og at der i ham ikke findes mørke, erklærer Johannes en sandhed som Gud fortæller os i bibelfortællingen fra begyndelsen, i skabelsen, til Jesu komme som Messias og indtil genskabelsen af den nye jord i slutningen af Bibelen.

ANVENDELSE

Hvad betyder 1 Joh 1, 5 så for mig, for os, her og nu? Er der nogen principper fra denne tekst, som jeg kan bruge i mit liv?

- a. I dag er vi ikke nødvendigvis udfordret af gnosticis- mens tanker, men på trods af det, er det opmuntrende

for mig så eftertrykkeligt at høre fra Johannes, at han har set, hørt og rørt ved Jesus, Guds Søn, at jeg kan stole på hans vidnesbyrd og virkelig ønske at forstå hvad han forsøger at fortælle os om Gud.

- b. Johannes opmuntrer mig med sandheden om at Gud er lys, og at Gud og hans tilstedeværelse både i skabelsen, i Jesus, og i genskabelsen (dvs. hele vejen igennem den bibelske fortælling: i begyndelsen, midt i, og i slutningen), skinner i mørket, skaber orden ud af kaos og mørke og at lyset vinder over mørket. Hvad jeg end måtte opleve af ondskabets mørke i mig selv og verden omkring mig (herunder hvilken som helst falsk lære), ved jeg at Gud er og har kraften til at skinne sit lys (hans frelse, renhed, herlighed, skønhed, genskabeskraft osv.) ind i mig og i verden. Mørket har ingen kræfter imod det.
- c. Johannes inspirerer mig til at tro på den Gud, som er lys, en Gud som jeg kan stole på, en Gud som jeg kan håbe på, som er i stand til at gøre det af med al mørke én gang for alle.
- d. Jeg kan have fællesskab med Gud, som er lys, gennem Jesus – jeg behøver ikke leve i mørket, han har kaldet mig ind i fællesskab med ham, han bliver lyset i mig.
- e. I dette fællesskab med denne Gud, som er lys, som jeg stoler på, ønsker jeg at leve på lysets kærlige måde, og er tryk nok til at være gennemsigtig i lyset, altså ærlig over for Gud. Selv når mørket viser sig i mig til tider, har jeg forvisning om at Jesus tilgiver mig, at han er i stand til at rense mig.
- f. Jeg kan stole på, at denne Gud jeg tror på, ikke har noget som helst mørke – det er en stor forsikring for mig. Jeg er ikke på det gale spor!

2. 'New Dictionary of Biblical Theology,' Editors: T.D. Alexander and Brian W. Rosner, Inter-Varsity Press, 2000 p.644.



Kan vi stole på Bibelen?

Hvad kan man stole på? Hvis man spørger den almindelige dansker, får man ofte svar i denne retning: man kan kun stole på sig selv, man kan stole på videnskab eller man kan ikke stole på nogen.

Så kan man stole på noget? Det viser sig at der er tre ting alle stoler, i det mindste en smule, på. Det er logikken (logos), vores følelser (patos) og autoriteter (etos). Det er det man bruger når man prøver at overbevise hinanden, men kan man bygge sit liv på en af dem?

LOGIK

Logik bygger på helt grundlæggende fakta. Det skal være fakta, som vil være sande, uanset hvilket univers det ville blive sagt i. Det gjorde en fyr der hed Euclid da han lavede geometrien. En af hans grundsætninger var at man altid kunne tegne en linje mellem to punkter uanset hvordan de lå. Euclid havde 5 af disse grundsætninger og byggede hele geometrien op omkring det.

Det fascinerede en filosof der hed Descartes. Han ville prøve at gøre det samme for den virkelige verden. Han ville prøve at samle nogle helt grundlæggende fakta og så bygge alt andet oven på det. Problemet var bare, at der stort set altid herskede tvivl om fakta fra den virkelige verden. Der var næsten altid en undtagelse til de grundsætninger han prøvede at sætte op. Det der virkede så fint på matematikken, virkede overhovedet ikke på den virkelige verden.

Det er det videnskaben prøver på. Videnskaben tager dog kun det med, som kan observeres og det er ikke så svært at snyde sanserne. Det giver problemer, selv i dag.

FØLELSER

Patos er følelser. Jeg føler sådan, derfor gør jeg det. Det er ofte brugt ved hjælpreaktioner. Man ser et billede af en, der har det værre end en selv og får lyst til at hjælpe. Det er en god ting. På et lidt lavere niveau bruges det også til at vælge, hvad man skal have til aftensmad.

Der er bare det med følelser, at de kan blive snydt. Man skal ikke have set særlig meget TV, før man ved, at det er sandt. Mange serier handler jo stort set ikke om andet end folk, der dummer sig fordi de følger deres følelser i stedet for at tænke sig om. Efter det, skal de prøve at redde trådene ud, og det underholder vi os så med.

AUTORITETER

Ved etos refererer man til en autoritet. Man henviser til en andens viden eller anerkendelse. Man citerer en anden fordi de ved mere om emnet end en selv. Der er bare det problem, at man kan ikke stole på mennesker. Vi gør alt for at få os selv til at se godt ud. Vi har alle løjet før og vi kommer nok til at gøre det igen.

LØSNING?

Hvad kan man så stole på? Der er jo ikke noget der er sikkert, selv det vi har til fælles virker ikke. Logik er individuelt, følelser kan snydes og der er ikke nogen der er til at stole på. Men hvad nu hvis der er en, som ikke kan lyve? Hvis han eksisterer, hvordan finder vi ham så? Hvordan finder vi Gud som ikke kan lyve?

Vi ved at skaberen, altid vil være over det skabte. En pottemager vil altid være over en krukke han har lavet. Krukken er intet i sammenligning med ham, der har lavet den. På samme måde er det med universet. Den som har skabt universet må være over og uden for universet.

En anden interessant ting er, at universet ikke har kunnet eksistere i en uendelighed. Der er en start. Solen er ved at brænde ud. Der må have været et tidspunkt hvor den startede med at brænde.

Når vi nu ved at universet har en begyndelse og at det der fik det til at begynde må være større end universet, kan vi konkludere at ham som har gjort det må være over tid, rum, stof og energi. Det gør alting meget vanskeligere for os, for vi er bundet af lige præcis de ting. Vi kan ikke komme ud af den boks vi er i og ham som har skabt alt er udenfor.

Hvordan kan vi så lære ham, der ikke kan lyve, at kende?

Hvordan kan vi kende Gud, når han er uden for vores verden? Vi kan kun lære Gud at kende hvis han viser os hvem han er. Det skete dengang Jesus levede på jorden. Jesus var ikke bare et menneske, men Gud selv, der blev en del af tid, rum, stof og energi. Han der var uden for boksen, blev en del af den. Det er det Bibelen fortæller os om.

Men hvordan kan vi så vide, at det er her vi finder sandheden? Hvordan ved vi at Bibelen og ikke fx Koranen eller Bhagavad Gita (hinduernes hellige skrift) er der, hvor Gud har vist sig for menneskeheden?

PROFETIER

Der er noget specielt ved Bibelen, som der ikke er ved nogle andre bøger. Bibelen har nemlig profetier.

”DET ER IKKE BARE SMÅ PROFETIER, DER KUNNE BETYDE HVAD SOM HELST, MEN STORE PROFETIER DER ER SKREVET LÆNGE FØR SELVE BEGIVENHEDERNE INDTRAF.”

Er det muligt at kende fremtiden? At vide hvad der skal ske, før det sker? Meteorologerne gør et godt forsøg, men vi ved alle sammen, hvor godt det går for dem. Faktum er at intet menneske nogensinde har kunne forudsige fremtiden.

Hvis vi ser en forudsigelse om noget, og det så går i opfyldelse, er der to muligheder. Enten var det held eller også er der noget overnaturligt ved det. Hvis man ser ti forudsigelser der bliver opfyldt, er det enten ekstremt heldigt eller også er der virkelig noget andet på spil. Hvis man ser 100 forudsigelser der bliver opfyldt, kan man næsten ikke snakke om held mere. Det vi ser i Bibelen, er langt over 100 forudsigelser og alle er blevet opfyldt, med undtagelse af et par som venter på at blive det. Der er profetier i Bibelen, der handler om vores fremtid!

Her er nogle af de forudsigelser, der er i Bibelen om Jesus. De hjælper os til at kunne stole på Bibelen og vide at det er mere end bare en god bog.

EKSEMPLER

Hvis man kigger på Salme 22 er der bred enighed om at den handler om Jesus. Specielt vers 17-19 er meget interessante. I vers 17 står der *”de har gennemboret mine hænder og fødder”*. Det lyder ret meget som en korsfæstelse for mig. Så kommer spørgsmålet, hvorfor skrev David ikke bare korsfæstelse i salmen? David havde et problem. Han var en profet og fik sandsynligvis et syn om hvad der ville ske med Jesus. Han så Jesus blive korsfæstet, men på det tidspunkt, han så det, fandtes korsfæstelse ikke. Det blev først opfundet en del år senere. Hvordan forklarer man noget, der ikke eksisterer? Man prøver at beskrive det.

Der står i vers 18 *”jeg kan tælle alle mine knogler”*. På et kors kan man ikke trække vejret. Den eneste måde man kan få luft på, er ved at stå på ens gennemborede fødder og løfte brystkassen op, i utrolige smerter, og så trække vejret ind. Der er historier om folk der har hængt på et kors i flere dage. For at undgå det knuste man alle knogler i fødderne, så de ikke kunne trække vejret, og gjorde dermed processen hurtigere. Det var også planen at det skulle ske med Jesus, men da soldaterne kom hen til ham, var han allerede død. Derfor blev knoglerne i hans fødder ikke knust og profetien gik i opfyldelse.

I vers 19 står der *”de deler mine klæder imellem sig, de kaster lod om min klædning”*. Det var præcis det der skete da Jesus døde. Det står detaljeret i Johannesevangeliet 19,23-24.

LÆS SELV

Der er mange andre interessante profetier som man selv kan undersøge. Der kan bl.a. nævnes Esajas kapitel 53, der også handler om Jesus' død, Mikas bog 5,1, som siger at Jesus skulle fødes i Betlehem, Zakarias' bog 11,12-13 nævner de 30 sølvmonter som Jesus blev vurderet til og der er utallige andre steder.

Vi kan stole på Bibelen, for han, som ikke kan lyve, har givet den til os. Gud har vist os at det er mere end bare en god bog ved profetierne. Men vigtigst af alt har han vist os hvem han selv er. Det viste han klarest da han døde for os. Den udødelig døde, for at give os en mulighed for at være med ham.

